

Huvudman

Stockholms kommun
registrator.utbildning@edu.stockholm.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hässelbygårdsskolan i Stockholms kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 22 december 2022

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Stockholms kommun avseende brister rörande beslut om disciplinära åtgärder. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser utformning av beslut om anpassad studiegång, anmälan av kränkande behandling samt anmälan och utredning om särskilt stöd.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2022 genomfört en tillsyn av Hässelbygårdsskolan i Stockholms kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande utformning av beslut om anpassad studiegång och åtgärdsprogram, anmälan av kränkande behandling, beslut om disciplinära åtgärder, anmälan om elevers behov av särskilt stöd, utredning av elevers behov av särskilt stöd, plan mot kränkande behandling,

extra anpassningar, studiehandledning på modersmål och garantin för tidiga stödinsatser.

Skolinspektionen har den 22 december 2022 beslutat att förelägga Stockholms kommun att senast den 15 augusti 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande utformning av beslut om anpassad studiegång och åtgärdsprogram, anmälan av kränkande behandling samt beslut om disciplinära åtgärder. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Stockholms kommun en anmärkning rörande anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd.

Stockholms kommun har den 15 augusti 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och beslut om disciplinära åtgärder. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Stockholms kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Avstående från ingripande

Beslut om disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens skriftliga redogörelse av vidtagna åtgärder framgår att ansvarsfördelningen avseende vem som får fatta olika typer av beslut om disciplinära åtgärder finns beskrivna i ett dokument som anger vilka stegvisa åtgärder som skolpersonalen bör vidta när en elev bryter mot skolans ordningsregler. Dokumentet reviderades och presenterades för personalen i samband med läsårsstart 2023-2024.

Skolinspektionen har tagit del av och granskat tre skriftliga beslut om avstängning från utbildningen som fattas på Hässelbygårdsskolan under perioden 1 januari 2023 till och med den 1 oktober 2023. Av besluten om avstängning framgår vilket datum beslutet fattats, vem som fattat beslutet, hur lång tid avstängningen gäller, motivering till beslutet, att eleven och dess vårdnadshavare fått möjlighet att yttra sig innan beslutet fattats, att socialnämnden delgetts information om avstängningen, hur eleven ska kompenseras för den undervisningstid som eleven går miste om samt hur vårdnadshavare kan överklaga beslutet. Två av besluten är fattade av rektorn. Ett av besluten är fattat av en biträdande rektor istället för rektorn.

Rektorn uppger vid intervjun att den biträdande rektorn som fattat beslutet om avstängning var ställföreträdande rektor vid tidpunkten för beslutet. Dock har beslutet korrigerats i efterhand. Ursprungligen fattades beslutet om avstängning av en annan biträdande rektor som inte var ställföreträdande rektor vid det aktuella tillfället. Rektorn uppger vidare att den biträdande rektorn som fattat ursprungsbeslutet vid tidpunkten var nyanställd på skolan. Rektorn informerade den biträdande rektorn efter händelsen om vilka beslut om disciplinära åtgärder som den biträdande rektorn under olika förutsättningar har mandat att fatta.

Lärarna uppger vid intervjun att de fattar beslut om disciplinära åtgärder av minde ingripande karaktär. Det kan till exempel röra sig om att omhänderta föremål som en elev stör undervisningen med eller tillfällig utvisning ur lektionssalen. Beslut av mer ingripande karaktär såsom avstängning eller placering vid en annan skolenhet fattas av rektor.

Rättslig reglering

Disciplinära åtgärder enligt 5 kapitlet skollagen får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § skollagen).

I grundskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 5 kap. 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Rektorn får inte uppdraga åt någon annan att fatta beslutet. (5 kap. 14 § skollagen.)

Ett beslut enligt 5 kap. 14 § får innebära avstängning endast under den tid som behövs för en skyndsam utredning av vilka andra åtgärder som kan behövas. En elev får inte stängas av för en längre tidsperiod än en vecka och inte heller vid fler tillfällen än två gånger per kalenderhalvår. (5 kap. 15 § skollagen).

Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett beslut om avstängning. Om eleven är under 18 år ska även socialnämnden informeras om beslutet. (5 kap. 16 § skollagen.)

Vidare ska en åtgärd enligt 5 kap. 14 § dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden (5 kap. 24 § skollagen).

Beslut av en rektor om avstängning av en elev enligt 5 kap. 14 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. (28 kap. 9 § skollagen.)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 27 § om dokumentation av uppgifter, 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Hässelbygårdsskolan inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende beslut om disciplinära åtgärder. Av utredningen framgår att en biträdande rektor, istället för rektorn, fattat beslut om avstängning för en elev under höstterminen 2023. Mot bakgrund av att rektorn efter händelsen informerat den nyanställda biträdande rektorn om författningarnas krav avseende beslut om disciplinära åtgärder bedömer Skolinspektionen att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Stockholms kommuns verksamhet vid Hässelbygårdsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om disciplinära åtgärder.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att ha informerat nyanställd personal som inte deltagit vid det gemensamma informationstillfället om vilka disciplinära åtgärder som får vidtas mot enskilda elever, under vilka förutsättningar som dessa åtgärder får vidtas samt vem som får vidta åtgärderna. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Uttömning av beslut om anpassad studiegång och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av och granskat fyra beslut om anpassad studiegång för elever på Hässelbygårdsskolan höstterminen 2023. Samtliga fyra beslut innehåller uppgift om vilket datum beslutet fattats, vem som fattat beslutet, att beslutet går att överklaga till skolväsendets överklagandenämnd, en motivering till varför beslutet fattas och vilka ämnen eller delar av ämnen som helt ska tas bort från elevens schema. Samtliga fyra elever har därtill även ett upprättat åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektor får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges enligt 3 kap. 12 § skollagen. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit

beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen.)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 3 kap. 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). (3 kap. 12 § skollagen.)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 27 § om dokumentation av uppgifter, 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen.)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen.)

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen.)

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §, särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, eller anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §. (28 kap. 16 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan av kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av och granskat en sammanställning över de kränkingsanmälningar som inkommit till rektor och de kränkingsanmälningar som skickats från rektor till huvudman under perioden 1 januari 2023 till den 1 oktober 2023. Av sammanställningen framgår att skolpersonalen under perioden gjort sammanlagt 86 anmälningar om kränkande behandling till rektor. Rektor har i sin tur vidarebefordrats samtliga anmälningar till huvudman. Enligt statistik bifogat till huvudmannens skriftliga redovisning av vidtagna åtgärder i ärendet framgår att det under året 2022 gjordes sammanlagt sju kränkingsanmälningar vid Hässelbygårdsskolan.

Eleverna ger vid intervjuerna ett flertal exempel på att lärarna gör en anmälan om kränkande behandling när det sker en incident på skolan. Lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att de utbildningsinsatser som huvudman och skolans kurator genomfört avseende åtgärder vid kränkande behandling har gett effekt. Lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vidare att skolpersonalen numera anmäler alla händelser då en elev på något vis ger uttryck för att ha blivit kränkt till rektorn. Skolans kurator som har ett delegerat ansvar från rektorn säkerställer i sin tur att alla anmälningar om kränkande behandling anmäls vidare till huvudmannen.

Rättslig reglering

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan och utredning av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer inte annat än att lärarna anmäler de elever som lärarna befärar inte kommer att nå betygskriterierna eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas till rektorn. Rektorn startar sedan skyndsamt en utredning om särskilt stöd för de elever som lärarna lämnat in en anmälan för.

Lärarna uppger vid intervjun att de har kännedom om hur de ska gå tillväga när de ska lämna en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Speciallärare och biträdande rektorer håller var sjätte vecka ett möte med lärarna där samtliga elevers kunskapsresultat, frånvaro och extra anpassningar går igenom. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att alla elever som skulle kunna vara i behov av särskilt stöd får en utredning.

Rättslig reglering

Om det kan befäras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har

getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Maria Klasson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Lezan Magid medverkat.